

Po naših gradiliščih Zadrुžnih domov

Uspehi o gradnji domov od 18. julija, ko se je začel »Teden zadrुžnih domov«, pa do danes, so pokazali ne samo Okrajni upravi in vsem KU, kaj se da doseči z odločno voljo, izpolniti sprejete obveze, temveč so dvignili tudi zavest vsega delovnega ljudstva v okraju. Danes čutimo vsi resničnost besede o skrbiti iniciativnosti v ljudskih množicah in o nesluteni možnostih njenega delovnega poleta.

Da bi se ohranil delovni polet pri gradnji domov, polet, ki traja pretežno v nezmanjšani stopnji od začetka tedna sem, in da bi se ta polet še stopnjeval, je Okrajna uprava skladno z željami, izrečenimi v samem tednu, organizirala »Mesec zadrुžnih domov« od 15. avg. do 15. sept. t. l. Pred samim začetkom meseca, 13. avgusta, je Okrajni plenum OF sprejel obvezo, dograditi vseh 24 domov, ki se trenutno po letošnjem planu nahajajo v gradnji, v surovem stanju do 1. oktobra. Sestanek aktivistov na Okrajni upravi, dne 20. avg., torej že v mesecu samem, pa je v obliki 16 sklepov preciziral organizacijske in druge prijeme, ki so potrebni, da dosežemo v tem mesecu načrtni uspeh.

Poročila z gradilišč nam dajejo sliko o prvih uspehih in neuspehih v tem mesecu.

Kot najboljše gradilišče v okraju smo prejeli prehodno zastavico

Tako nam pišejo z Nove vasi pri Marku. V istem dopisu poročajo sledeče:

Naš zadrुžni dom smo začeli graditi prav za prav s »Tedom zadrुžnih domov«. Skušnje drugih gradilišč, ki so začela že dolgo pred nami, so nas poučile o tem, da pri tem delu ne gre toliko za material, kolikor za pravilno organizacijo delovne sile. Da bi se v naprej zavarovali pred temi težavami, smo takoj pristopili k sestavi frontovskih brigad. O takih brigadah in nujnosti njih formiranja za dobro napredovanje del, smo čitali v dnevnem časopisu, pa tudi Okrajna uprava nam je nujno svetovala, da se na ta način lotimo dela. Uspeh ni izostal. Danes delamo v treh smenah in smo v vprašanju delovnega poleta na prvem mestu v okraju. Čeprav smo začeli z delom kasneje kot Litmerk, Gorišnica in Velika Nedelja, smo ta gradilišča že dohiteli in prehiteli. Pri nas že raste zid.

Veliko pomoč pri vsem delu nam nudi predsednik naše KU tov. Cvetko, in predsednik KZ tov. Feguš. Na dan sprejetja zastavice, 14. t. m. zvečer, je več naših članov OF sprejelo tudi pohvale. Tako tov. Magda Lešnik, knjigovodkinja KZ, ki se skoraj dnevno trudi na gradilišču, želeč doprinesti kar največji možni delež h končnemu uspehu. Zadnje dni je sicer naša KU nekoliko popustila, kakor, da je utrujena od dosedanjih naprav, vemo pa, da bomo z združenimi silami premagali vse napore in izpolnili naš mesečni plan.

Še to vam moramo sporočiti: Borovci so želeli graditi svoj dom, čeprav so njihove moči majhne. Ko so se na okrajni upravi sporazumeli o tem, da letos ne bodo začeli, so se odločili, da pomagajo nam. Zelo smo veseli te njihove pomoči in obljubljam Borovčanom, da jim bomo vrnili, ko bodo sami gradili.

Zaključujemo naše poročilo z obljubo, da bomo končali z gradnjo do 1. oktobra. Samo pomanjkanje opeke bi nas event. moglo motiti pri izvedbi tega našega plana.

Markovčani nas sicer

»stiskajo«, vendar se v Gorišnici ne damo

V »Tednu zadrुžnih domov« smo bili skorajda najboljše gradilišče pravijo v Gorišnici, ki so kar ponosni na to.

Relativno počasno napredovanje v zadnjih dveh tednih opravičujejo z velikostjo svojega načrta. »Poglejte te naše kleti«, pravijo. »Ali mislite, da je to malenkost!? Koliko je treba samo opažnega lesa, cementa, gramoza in ljudi, da končamo z betoniranjem!«

Tako se tolažijo sami, ker niso popolnoma zadovoljni s svojim uspehom. Da bi prišli hitreje naprej, so si organizirali celo stroj za mešanje betona in uvedli pri delu nočne sme-

ne. To jim je uspelo nekako 10 dni. KU v Gorišnici je zelo agilna. Prednjačta tov. Feguš Anton in Petrovič Alojz. Bolj slabo pa opravlja delo tov. Gomilšek. Vsaj zadnji čas. Poverjena mu je skrb za material, torej ena najvažnejših stvari, vendar ne kaže pri tem delu tistega poleta, ki bi bil potreben. Reči pa smemo, da bo dom v Gorišnici res pravi Zadrुžni dom, dom ljudstva. Gorišnica se že zdaleka ni bila deležna take pomoči sindikalnih podružnic, kakor nekatera druga gradilišča v okraju, kjer pač na drug način ni bilo možno premakniti dela z mrtve točke. Tega se Gorišničani dobro zavedajo. Pograjati moramo Gorišnico, da še do danes ni pripeljala na gradilišče

Zene iz Grajene pri delu

opeke, ki ji je bila dodeljena že pred nekim časom iz opekarne Ormož. Prav tako slabo je z lesom: doslej so ga nabrali komaj 3 kub. metre. Sicer je res, da posebnih gozdov nimajo, vendar bi se bil dal tudi v tem vprašanju doseči nedvomno boljši uspeh. Če pomislimo nadalje, da imajo stroj za mešanje betona, torej njihovih 75 kub. metrov zabetoniranih temeljev ni kaj posebnega. Tem manj, ker imajo gramoza na licu mesta, izkop iz kleti, in bi šlo lahko delo mnogo hitreje od rok.

Vse to omenjamo Gorišnici v vzpodbudo.

Tudi Velika Nedelja že zida

To gradilišče je bilo od vsega začetka med boljšimi gradilišči v okraju. Dobra KU s tov. Vrbanjškom, prof. verouka v pok., na čelu, je doprinesla levji delež k temu uspehu. Na lepem prostoru, kjer grade, bo dom ob cesti res od daleč viden in v ponos prebivalstvu. Nekaj težav je bilo z gramožom, ki so ga vozili delno celo iz Muretinc. Pa so jih premagali uspešno. Ker v okolici ni lesa, je tudi za material bila težka borba. Kljub vsemu temu niso obupali, temveč nadaljevali z delom. Vel. Nedelja sicer n. Nova vas niti Gorišnica. Tu ni opaziti nekih period povečanega delovnega poleta, pač pa je to eno izmed redkih gradilišč v našem okraju, kjer delo zlepa ne zastane. Podobni so volu, ki sicer počasi, a vztrajno vleče težko naloženi voz, pa zanesljivo pride na cilj. Ne zaletavajo se. Vztrajnost je pač za tamkajšnji KU najlepša lastnost in ta jamči, da bo dom v Veliki Nedelji zrastle od strehe brez posebnih napovedb. Nekako tako, da bomo morali še začudeni, ko bomo prejeli vabilo, da se udeležimo svečanosti otvoritve.

Litmerk gre v mesec zadrुžnih domov z združenimi močmi

Litmerk je blizu Ormoža in videti je, da se je nekoliko navzel ormoških navad. Bolje rečeno: Prišel je vse preveč pod vpliv Ormožancev. V Ormožu je kot član KU odločal tov. Gorjup, v Litmerku pa se je trudil tov. Antolič. Tako je Litmerk imel prav za prav dve KU: V Ormožu so sejali Ormožanci s tov. Gorjupom na čelu, ki večinoma predsednika tov. Antoliča sploh niso vabili na seje. Litmerk sam brez Ormoža pa ni mogel naprej. Pred nekaj dnevi so rešili ta takozvani spor in tako dosegli za mesec zadrुžnih domov prepotrebno enotnost, brez katere ni misliti, da bi mogli uspešno nadaljevati in končati delo.

Prve dni v »Mesecu zadrुžnih domov« imajo Litmerčani dovolj prih-

ke, da končajo temelje, ki jih betonirajo že tri mesece in končno preidejo k zidavi. Vsi predpogoji za zidavo so dani. Sedaj, po ureditvi spora, ni več ovire, da si Litmerčani končno odpeljejo staro, iz ruševin v Ormožu pridobljeno opeko, ki so jo dotlej dajali Ormožanci samo z besedami. To opeko vozi Litmerk že tri tedne, pa je še vedno ni pripeljal. Prav tako smemo in moramo upati, da bo MLO Ormož s svoje strani bolj energično pristopil k temu, da doseže pogodbeni odstop stare opeke iz ruševin Lente. Bivši prebivalci Lente to že po večini razumejo. V tem vprašanju in dejstvu, da še do danes ni rešeno, je treba obtožiti MLO Ormož, ki prizadetemu ni znal

pravilno prikazati stališča okrajne planske komisije in ki se očitvino, vsaj po dejanjih sodeč, ni hotel ravnati po danih nasvetih. Če še dodamo opeko, oddeljeno za gradnjo doma v Litmerku KU iz Ormoške opekarne in ki še prav tako ni odpeljana na svoje mesto, vidimo, da je vsa potrebna opeka za ta dom na razpolago. Če Litmerk pod temi pogoji najkasneje v treh tednih ne pride do strehe, tedaj ne bo krivda za tak nemogoč uspeh, nikjer drugje, kakor na KU sami in na MLO Ormožu, ki bi tako samo potrdila, da ne razume ta planskih nalog tako, kakor jih razumevajo in pravilno ter pravočasno izvajajo druga gradilišča, kot Nova vas, Leskovec, Podlehnik in druga.

V Dornavi je led prebit

Do »Tedna zadrुžnih domov« ni šlo delo nikamor. Nešteto sestankov ni rodilo nobenega uspeha. V »Tednu zadrुžnih domov« pa je prišlo do konkretne spremembe. Led so prebili člani sindikata iz Ptujja in JA, ki so začeli z izkopom. K nadaljnjemu uspehu je pripomogla izprememba v sestavi KU: Na mesto dotedanjega predsednika, šolskega uprav. tov. Lovreca, je bil izvoljen tov. Peteršič. Slednji je znal zainteresirati vaščane, ki jim je začetni izkop dal potrebni delovni polet. Z organizacijo frontovskih brigad si je KU z novim predsednikom na čelu zagotovila potrebno delovno silo. Posledica je bila, da je postala Dornava v »Podaljšanem tednu zadrुžnih domov« drugo najboljše gradilišče v okraju. Ni nobenega razloga, da Dornava tega mesta v »Mesecu zadrुžnih domov« ne obdrži. Samo eno je potrebno: odstraniti prešlo povezavo med različnimi masovnimi organizacijami in vključiti še bolj aktivno tudi gasilsko četo. Včasih so bili gasilci najmočnejša organizacija na vasi. To je razumljivo z ozirom na izpolnjevanje nalog, ki so jih vršili v korist skupnosti. Prav je, da se tudi oni zavedajo, za kako ogromno nalogo v korist skupnosti gre danes pri gradnji zadrुžnih domov. Zadrुžni dom bo dvigal našo vas kulturno in gospodarsko, bo prebrodil našo vas v vseh oziirih. Prav je, da se tedaj vključijo v to delo in tako še enkrat dokažejo, da so vedno pionirji napredka na naši vasi.

Dornava je v »Tednu zadrुžnih domov« pokazala, kako se da razviti delo z gradnjo doma, če smo vsi složni. V »Mesecu domov« pa želimo, da nam pokaže, kaj se da doseči tam, kjer so vsi eno, če imajo vsi en cilj: zgraditi dom do 1. oktobra t. l.

Delo II. ptujske dvakrat udarne brigade pri gradnji zadrुžnih domov v našem okraju

II. ptujska brigada, ki se je vrnila iz gradnje Novega Beograda, se je skoraj v celoti udeležila desetidnevne akcije pri gradnji zadrुžnih domov. Razdeljena na čete, ki so delale v Veliki Nedelji, pri Marku, na Turnišču in v Podlehniku, je pokazala izredne uspehe.

Gradilišča so takoj začela novo življenje in se začela znatno razlikovati od ostalih. Mladinci so vse skušnje, pridobljene pri veliki mladinski akciji — gradnja Novega Beograda — prenesli na gradilišče. Ob organiziranem delu so naglo rasli zidovi doma. S svojim poletom so spravili iz mrtvila vaščane, kakor tudi Krajevne uprave.

Na pobudo mladinske čete so pri Marku začeli delati v brigadnem sistemu, to je v štirih smenah, tako, da delo ni bilo prekinjeno in na ta način je bila omogočena hitrejša graditev. Pri Veliki Nedelji so se udeležili vsi vozniki pri vožnji gramoza, da so mladinci lahko betonirali temelje zadrुžnega doma. Isti uspeh se je videl v Podlehniku. Edino v Turnišču se vaščani niso odzvali klicu krampov in lopat mladinske čete.

Delovni rezultati nam kažejo, da so se mladinci resno lotili dela. Najboljša je bila IV. četa, ki je delala v Veliki Nedelji. Zbetonirala je 85 kub. metrov temeljev za dom št. 16 in naredila 45 kub. metrov zidu. Razen tega je četa izkopala in zvozila 94 kub. metrov gramoza, nakopala in zvozila 40 kub. metrov peska, posekala in pripeljala na gradilišče 15 kub. metrov lesa, zložila 27 500 komadov opeke itd.

Tudi četa pri Marku ni hotela zastajati. Izkopala je 462 kub. metrov temeljev, zmešala 68 kub. metrov betona, prevozila 495 kub. metrov gramoza, pripeljala je 53 hlodov in

19.250 komadov opeke na gradilišče, pripravila je 15 kub. metrov kame-nja itd.

Povprečno isti uspehi so bili v Podlehniku in Turnišču. Vaščani so z občudovanjem gledali mladinske čete in tudi sami začeli slediti njihovem uspešnemu delu.

Deset dni, je hitro minulo. Po končanem delu so se vaščani pristržno poslovlili od mladinskih čet, od mladih ljudi, ki so v njih zbudili trdno zavest, da je samo s skupnim delom zagaraniran napredek in dvig njihove vasi.

Pred razhodom brigade je bila sklicana zadnja brigadna konferenca, na kateri so bili vsi brigadirji, ki so se najbolj izkazali pri delu, sprejeti v komunistično mladino Jugoslavije. Ti mladinci so s svojim delom dokazali, da hočejo biti prvoboritelji za socializem v naši državi.

Na tej konferenci so se mladinci in mladinke vpisali na razne šole, in sicer: 8 mladincev in mladink v laborantsko šolo na Reki, 10 mladincev v kovinarsko šolo tovarne avtomobilov na Teznu, 12 na štirimesečni šoferski tečaj v Ljubljani, 4 mladinci v triletno kovinarsko-mehanično šolo v Ljubljani, 3 v kovinarsko šolo v Lescah pri Bledu, 11 mladink v letno gostinsko šolo v Ljubljani, 15 se jih je vpisalo v trgovskozadrुžni tečaj v Ptujju itd.

S svojim delom so doprinesli ogromen korak naprej k izgradnji naše zemlje, vzgojili so se v zavedne, prekaljene graditelje socializma in se bodo tudi naprej usposabljali v šolah in tečajih za razne poklice, da bodo kasneje zavzeli mesta, na katerih bodo uredničevali sklepe V. kongresa KPJ, to je graditev socializma v domovini.

Peter

Izpolnimo svojo davčno obvezo

Večkrat smo imeli priliko ugotoviti, da se je naš okraj v političnih in gospodarskih vprašanjih mnogokrat znašel na zadnjem mestu. Nujno se nam postavi vprašanje, kje so resnični vzroki, ko pa je znano, da je naš okraj med najbogatejšimi v LRS? Odgovor ni tako težak, kot na videz izgleda.

Za primer vzemimo vprašanje plačevanja davkov.

Če vzamemo preglednico o neplačanih davkih po KLO-jih, takoj ugotovimo, da so najbogatejši KLO-i najslabši v tem pogledu, kot na primer KLO Cirkovce, ki še ni poravnal 36 odst. davka, KLO Cvetkovi dolguje še 34 odst. davka, KLO Gavenci, ki dolguje celo 40 odst. davka, KLO Sv. Marjeta na Dr. polju, ki dolguje 44 odst. davka, KLO Moškancji, ki dolguje 40 odst. davka itd. Če pa pregledujemo sezname o neplačanih davkih za posamezne KLO, pa kaj kmalu ugotovimo, da so med zaostankarji najbogatejši davčni obvezanci. Vsi mali in ogromna večina srednjih kmetov je plačala davek 100odstotno, med njimi je tudi kak večji kmet. Toda večina kmetov nad 20 ha zemlje pa je plačala zelo malo. Oglejmo si nekaj konkretnih primerov: Peršuh Franc iz Mihove, ki ima 23 ha zemlje, je plačal komaj 18 odst. svoje davčne obveze. Vemo pa, da lansko leto ni oddal nič krompirja, prodal je vsega po višjih cenah v Mariboru in poleg tega izjavlja, da ne mara rediti krav, ampak rajši konje, ker mu ni treba oddajati mleka. Carl Franc iz Hajdine ima 21 ha zemlje in je plačal komaj 50 odst. davka, dalje Koder Marjeta iz Sp. Brega ima nad 35 ha zemlje in dolguje še 45 odst. davka. Mohorič Janez in Apolonija iz Mostja, ki imata nad 21 ha zemlje in dolgujeta še 40 odstotkov davka. Izrazit primer je Segula Janez iz Hlaponc, ki poseduje nad 36 ha zemlje in dolguje za davek še 80 odst. svoje obveze. Tega še prekaša Toplak Janez iz Hlaponc, ki ima skupaj skoraj 29 ha zemlje in še ni plačal nad 85 odst. davka. Izrazit primer pa je Slana iz Botkovec, ki je dolžan še 70 odst. davka in ima 21 ha zemlje. Imenovani ni bil niti enkrat še na volišču, upira se vsem oddajam, napram predstavnikom ljudske oblasti je grob in se ne pokorava našim predpisom.

V ilustracijo pa je potrebno povedati še to, da ima sina v Leobnu, ki se ne upa vrniti v domovino. Če

pogledamo primer Ivana Klasinca iz Sv. Marjete na Dr. polju, ugotovimo isto kot pri ostalih, namreč, da ima 45 ha zemlje in dolguje še 85 odst. davka.

Na račun teh in njim sličnih »vaških revežev« je celotni okraj na zaostanku pri davkih od leta 1945. do 1948. za 33 odst. V teh kričečih primerih je edino pravilen odgovor in vzrok, da smo tolikokrat zadnji v naših skupnih naporih. Nedopustno krivico bi delali ogromni večini naših poštenih kmetov — davkoplačevalcev, ki že upravičeno sprašujejo, kaj bo vendar s tistimi, ki nočejo izpolniti svoje osnovne državljske dolžnosti. Že se širijo po okraju novice, ki izvirajo iz ust teh maloštevilnih bivših vaških veljakov, da ni treba plačati davkov, saj jih bodo črtali itd.

Mi jim pa danes povemo, kot smo jim že dostikrat: večina vlada nad manjšino. In če je večina zadostila svoji davčni obveznosti, bo to morala storiti tudi manjšina! Zavedajo naj se vsi zaostankarji, da bo oblast poskrbela, da bo ta manjšina prav tako morala plačati stoodstotno svoj davek na ta ali oni način, kajti če tega ne bi storila, ne bi mogli govoriti o ljudski oblasti.

Kelenina Ivan slab mojster

Mizarski mojster Kelenina Ivan iz Ormoža je pretepal svojega vajenca Podgorca Vladota ato, ker se je udeležil mladinske akcije, gradnje avtostrade Zagreb — Beograd. Njemu ni šlo v račun, da ga dva meseca ni mogel izrabljati tudi za ostala dela. Po vrnitvi z mladinske akcije ga je zmerjal, da ni za nobeno delo, da je postal komunist in da lahko gre, od koder je prišel.

Mojster noče vedeti, da je Komunistična Partija povedla narode v borbo tudi za nov, pravičen družbeni red. Ker brezvestno izkorišča delovno silo, mu politika nove Jugoslavije, ki jo vodi Komunistična Partija, ni po volji. Saj je bil za časa stare Jugoslavije glede tega prostih rok.

Naj se zaveda, da je nasilje in samopašništvo danes še samo poizkus maloštevilnih protiljudskih elementov, s katerimi pa delovno ljudstvo kaj hitro obračuna.